

4.5.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: Lausuntopyyntöne 7.4.2026. Lausuntopyynnön diaarinumero VN/16881/2025

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pitää tärkeänä psykoterapeuttikoulutuksen kehittämistä osana mielenterveyspalvelujärjestelmän kokonaisuutta. Psykoterapeuttisen osaamisen vahvistaminen perustason palveluissa, terapiatakuun toimeenpanon tukeminen sekä yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyön vahvistaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Esitettyyn toteutusmalliin liittyy kuitenkin joitain rakenteellisia ja sisällöllisiä kysymyksiä, joilla voi olla vaikutuksia suunnitellun koulutuksen laatuun, yhdenmukaisuuteen ja tietoperustaisuuteen.

Esityksen lähtökohtana on malli, jossa psykoterapeuttikoulutuksen ensimmäinen porras toteutuisi yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyönä siten, että yliopistot vastaisivat koulutuksen teoreettisesta osuudesta (30 op), mutta 15 opintopisteen laajuisen menetelmäkoulutuksen sisällöistä ja toteutuksesta hyvinvointialueet vastaisivat omista tarpeistaan käsin.

Hyvinvointialueiden perustehtävänä ei ole koulutuksen järjestäminen, eikä alueilla ole tällä hetkellä riittävää kouluttajaresurssia, saati rakenteita psykoterapeuttisten menetelmien systemaattiseen ja tutkimusperustaiseen kouluttamiseen. Mikäli hyvinvointialueet vastaisivat menetelmäkoulutuksista, on olemassa riski, että koulutusten järjestäminen pirstaloituu, ja koulutussisältöjen laatu ja laajuus kaventuvat. Tämä voisi toteutuessaan heikentää psykoterapiakoulutuksen laatua ja yhdenvertaisuutta eri alueiden välillä. Malli merkitsisi samalla rakenteellisesti poikkeuksellista asetelmaa yliopistollisessa koulutuksessa.

Esityksessä ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutuksen sisällön määrittelyä perustellaan vahvalla integraatiolla terapiatakuun toimeenpanon kanssa. THL pitää integraatiotavoitetta lähtökohtaisesti perusteltuna, mutta korostaa, että koulutusmallia ei tulisi sitoa liian vahvasti

4.5.2026

terapiatakuun toimeenpanossa käytettäviin määrämuotoisiin lyhytmenetelmiin. Koulutuksen osaamissisältöjen kapeutuminen yksittäisiin menetelmäkoulutuksiin on esityksen perusteella tunnistettavissa oleva riski. Jotta suunniteltu ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutus vastaisi väestön tuen tarpeisiin myös niissä tilanteissa, joissa määrämuotoinen lyhytinterventio ei sovellu käytettäväksi, tulisi varmistaa, että suunniteltu psykoterapeuttikoulutus tarjoaa opiskelijoille riittävän laajan osaamis pohjan.

Koulutusmallin sisällöllinen ja rakenteellinen sitominen näin vahvasti nykyiseen terapiatakuuasetelmaan saattaa olla ongelmallista myös siksi, että terapiatakuu koskee tällä hetkellä alle 23-vuotiaita, kun taas suunniteltu ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutus koskisi koko väestöä. Koulutuksen ja sen sisältämien menetelmien tulee vastata laajalaisesti mutta samalla kehityssensitiivisesti eri ikäisten ja erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin ja soveltua erilaisiin palveluorganisaatioihin.

Esityksessä todetaan, että kaksiportaisen psykoterapeuttikoulutuksessa ensimmäisen portaan koulutus olisi opiskelijalle maksutonta, ja koulutus olisi mahdollista hyväksi lukea varsinaiseen psykoterapeuttikoulutukseen, erityisesti jos kyse on samaan viitekehykseen kuuluvasta psykoterapeuttikoulutuksesta. Näin varsinainen psykoterapeuttikoulutus olisi opiskelijalle sekä kustannuksiltaan pienempi että ajallisesti lyhyempi. Hyväksi lukemisen mahdollisuus tietyn viitekehyksen koulutuksen opinnoissa paitsi asettaisi eri viitekehysten psykoterapeuttiopiskelijat eriarvoiseen asemaan koulutusten kustannusten ja keston osalta, myös saataisi tulevaisuudessa johtaa palvelujärjestelmässä saatavilla olevan psykoterapiavalikoiman monipuolisuuden vähenemiseen.

THL haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että hyvinvointialueilla ei ole riittävää osaamista eikä resursseja psykoterapeuttisten menetelmien tutkimusnäytön systemaattiseen arviointiin ja niiden tietoperustaiseen tarkasteluun. Tällainen arviointi kuuluu luontevasti riippumattomille tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatioille. Esitetty malli sisältää riskin siitä, että menetelmien vaikuttavuuden arviointi, ylläpito ja kehittäminen jäävät riittämättömiksi. Menetelmien pitkäjänteinen juurruttaminen

4.5.2026

palvelujärjestelmään edellyttää lisäksi sellaista osaamista ja resurssi-pohjaa, jota hyvinvointialueilla ei tällä hetkellä ole.

THL:n keskeiset näkökulmat esityksen jatkovalmisteluun

1. Menetelmävalikoiman laaja-alaisuudesta huolehtiminen
Psykoterauttikoulutuksen ensimmäisen portaan tulee rakentua monipuolisen osaamisen ja laaja-alaisen menetelmävalikoiman varaan. Mallin kehittämisen ja sanoituksen ei tule olla liian tiukasti sidoksissa nykyiseen alle 23-vuotiaita koskevaan terapiatakuuseen, vaan sen on palveltava koko mielenterveyspalvelujärjestelmää ja kaikenikäisen väestön tarpeita.

2. Tutkimusnäyttöön perustuva kehittäminen
Koulutusmallin tulee olla rakenteellisesti joustava ja mahdollistaa menetelmävalikoiman päivittäminen kertyvän tutkimustiedon ja lisääntyvän vaikuttavuusnäytön perusteella. Nyt käytössä olevista määrämuotoisista lyhytinterventioista vain osasta on kertynyt vaikuttavuusnäyttöä. Uusia menetelmiä tulee voida ottaa käyttöön ja heikommin vaikuttavia menetelmiä poistaa järjestelmällisesti tietoperustaisen arvioinnin pohjalta.

3. Menetelmien toteutumisen seuranta
Terapiatakuun toteutumisen ajallinen seuranta on lakisääteisesti THL:n tehtävä. THL tuottaa tutkimustietoa ja arvioi hoitomenetelmien vaikuttavuutta. Saattaisi olla tarkoituksenmukaista, että THL:lla olisi rooli myös psykoterauttikoulutuksen ensimmäisen portaan menetelmäkonaisuuden seurannassa ja arvioinnissa, koska esityksen mukaisesti kyse olisi pitkälti samoista menetelmistä.

THL katsoo, että esitystä tulee jatkovalmistelussa täsmentää siten, että koulutuksen laatu, valtakunnallinen yhdenmukaisuus, tutkimusperustaisuus ja menetelmien monipuolisuus voidaan turvata pitkäjänteisesti kaikenikäisen väestön ja koko palvelujärjestelmän tarpeita vastaten.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Johtaja

Piia Aarnisalo

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende